

Kohtuasi C-209/23

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

31. märts 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landgericht Mainz (Mainzi esimese astme kohus, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

30. märts 2023

Hagejad:

FT

RRC Sports GmbH

Kostja:

Fédération Internationale de Football Association (FIFA)

Põhikohtuasja ese

Rikkumise lõpetamise nõue tulenevalt sellest, et FIFA raamtingimused, mille alusel võivad jalgpalliagendid pakkuda ja osutada mängijatele ja klubidele mängijate vahendamise teenuseid ning saada selle eest tasu, rikuvad ELTL artiklis 101 sätestatud kartellikokkulepete keeldu, ELTL artiklis 102 sätestatud turgu valitseva seisundi kuritarvitamise keeldu, ELTL artikliga 56 tagatud teenuste osutamise vabadust ning (osaliselt) isikuandmete kaitse üldmäärust.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Ese: FIFA kehtestatud mängijate vahendamise korra kooskõla ELTL artikliga 101, ELTL artikliga 102, ELTL artikliga 56 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikliga 6.

Õiguslik alus: ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimus

Kas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklit 101 (kartellikokkulepete keeld), ELTL artiklit 102 (turgu valitseva seisundi kuritarvitamise keeld), ELTL artiklit 56 (teenuste osutamise vabadus) ja isikuandmete kaitse üldmääruse artiklit 6 tuleb tõlgendada nii, et viidatud sätetega on vastuolus kord, mille on kehtestanud rahvusvaheline spordialaliit (käesolevas asjas: FIFA (rahvusvaheline jalgpalliliit)), kuhu kuulub 211 asjaomase spordiala (käesolevas asjas: jalgpall) riigisisest alaliitu ja mille eeskirjad on seega siduvad enamikule kõnealuse spordiala asjaomastes riigisisestest profiliigades tegutsevatest osalistest (käesolevas asjas: klubid (kusjuures hõlmatud on ka kapitaliühingutena korraldatud jalgpalliklubid), mängijad (kes on klubide liikmed) ja jalgpalliagendid (edaspidi ka „agendid“)), ning mille sisu on järgmine:

1) keelatud on agentidega kokku leppida tasus või agentidele maksta tasu, mis ületab protsendina mängija üleminekusummast või aastatasust arvatud ülempiiri,

nagu on ette nähtud FIFA Football Agent Regulations (jalgpalliagentide tegevust reguleeriv FIFA eeskiri, edaspidi „FFAR“) artikli 15 lõikes 2,

2) keelatud on, et mängija vahendamise lepingu alusel agendi lepingupartnerile maksta tulevat tasu maksavad kolmandad isikud,

nagu on ette nähtud FFAR artikli 14 lõigetes 2 ja 3,

3) klubidel on keelatud maksta juhtudel, kui agent tegutseb vastuvõtva klubi ja mängija nimel, rohkem kui 50% mängija ja klubi poolt agenditeenuste eest maksta tulevast kogutasust,

nagu on ette nähtud FFAR artikli 14 lõikes 10,

4) mängijate vahendamise teenuste osutamiseks nõutav agendilitsents antakse tingimusel, et taotleja täidab rahvusvahelise spordialaliidu sise-eeskirju (käesolevas asjas: FFAR, FIFA põhikirja, FIFA distsiplinaarmäärustik, FIFA eetikakoodeks, mängijate staatust ja üleminekut reguleeriv FIFA määrustik, samuti organite ja komisjonide põhikirjad, määrused, juhendid ja otsused) ning taotlejaga seotud vaidluste lahendamine allub FIFA-le ning konföderatsioonidele ja liikmesliitudele,

nagu on ette nähtud FFAR artikli 4 lõikes 2, artikli 16 lõike 2 punktis b koostoimes FIFA põhikirja artikli 8 lõikega 3, artikli 57 lõikega 1, artikli 58 lõigetega 1 ja 2, FIFA distsiplinaarmäärustiku artikli 5 punktiga a, artikliga 49, artikli 53 lõikega 3, eetikakoodeksi artikli 4 lõikega 2, artikli 82 lõikega 1,

5) kehtestatakse agendilitsentsi andmise tingimused, mille kohaselt on litsentsi andmine lõplikult välistatud kriminaalmenetluses tehtud süüdimõistva kohtuotsuse või kokkuleppe korral, samuti juhul, kui asutus või spordialaliit on kehtestanud loa kasutamise vähemalt kaheaastase keelu, loa peatanud või kehtetuks

tunnistanud, või muul viisil diskvalifitseerimise korral, ilma et säiliks litsentsi hilisema andmise võimalus,

nagu on ette nähtud FFAR artikli 5 lõike 1 punkti a alapunktides ii ja iii,

6) agentidel on keelatud osutada üleminekulepingu ja/või töölepingu sõlmimisega seotud mängijate vahendamise teenuseid või muid teenuseid järgmistele isikutele ja saada nende teenuste eest tasu järgmistelt isikutelt:

- a) üleandev klubi ja vastuvõttev klubi,
- b) üleandev klubi ja mängija,
- c) kõik osalevad pooled (üleandev klubi, vastuvõttev klubi ja mängija),

nagu on ette nähtud FFAR artikli 12 lõigetes 8 ja 9, ja

6a) agentidel on keelatud osutada koos seotud agendiga üleminekulepingu ja/või töölepingu sõlmimisega seotud mängijate vahendamise teenuseid või muid teenuseid järgmistele isikutele ja saada nende teenuste eest tasu järgmistelt isikutelt:

- a) üleandev klubi ja vastuvõttev klubi,
- b) üleandev klubi ja mängija,
- c) kõik osalevad pooled (üleandev klubi, vastuvõttev klubi ja mängija),

kui mõiste „seotud agent“ hõlmab koostööd vastavalt FFARis sätestatud mõiste „seotud jalgpalliagent“ („Connected Football Agent“) (FFAR, lk 6, punkt iv) määratlusele,

nagu on ette nähtud FFAR artikli 12 lõikes 10 koostoimes mõiste „seotud jalgpalliagent“ („Connected Football Agent“) (FFAR, lk 6, punkt iv) määratlusega,

7) agentidel on keelatud võtta ühendust või sõlmida mängija vahendamise lepingut klubi, mängija, rahvusvahelise spordialaliidu liikmesliidu või nn *Single-Entity-League* vormis tegutseva juriidilise isikuga, kellel on lubatud palgata agente ja kes on sõlminud ainuesinduslepingu teise agendiga,

nagu on ette nähtud FFAR artikli 16 lõike 1 punktides b ja c,

8) kõikide agentide nimed ja andmed, nende esindatavate klientide nimed, igale kliendile osutatavad mängijate vahendamise teenused ja/või agentide osalusel tehtud tehingute andmed, sealhulgas agentidele makstava tasu suurus, tuleb üles laadida rahvusvahelise spordialaliidu platvormile ning tehakse osaliselt kättesaadavaks teistele klubidele, mängijatele või agentidele,

nagu on ette nähtud FFAR artiklis 19,

9) keelatud on mängijate vahendamise tasu kokku leppida muul viisil kui üksnes mängija töötasu või üleminekusumma alusel,

nagu on ette nähtud FFAR artikli 15 lõikes 1,

10) kehtib eeldus, et muud teenused, mida agent või temaga seotud agent osutab 24 kuud enne või pärast mängijate vahendamise teenuse osutamist kliendile, kes on seotud tehinguga, mille jaoks mängijate vahendamise teenuseid osutati, moodustavad osa mängijate vahendamise teenustest, ja kuivõrd eeldus ei ole ümberlükatav, loetakse muude teenuste eest makstav tasu osaks mängijate vahendamise teenuse tasust,

nagu on ette nähtud FFAR artikli 15 lõigetes 3 ja 4,

11) protsendina arvutatava agenditasu aluseks on ainult mängijale tegelikult makstud töötasu,

nagu on ette nähtud FFAR artikli 14 lõigetes 7 ja 12,

12) agendid on kohustatud avaldama rahvusvahelisele spordialaliidule järgmised andmed:

a) 14 päeva jooksul pärast sõlmimist: kliendiga sõlmitud iga leping, mis ei ole esindusleping, sealhulgas – kuid mitte ainult – muud teenused, ja platvormil nõutud teave,

b) 14 päeva jooksul pärast tasu maksmist: platvormil nõutud teave,

c) 14 päeva jooksul pärast tasu maksmist iga lepingu kohta, mis ei ole esindusleping: platvormil nõutud teave,

d) 14 päeva jooksul pärast sõlmimist: iga agentide vaheline leping või muu kokkulepe, mis käsitleb koostööd mis tahes teenuste osutamisel või mängijate vahendamise teenuste mis tahes osast saadud tulu või kasumi jagamist,

e) kui tehinguid tehakse agentuuri kaudu: 14 päeva jooksul alates esimesest agentuuri kaudu tehtud tehingust: sama agentuuri kaudu tehinguid tegevate agentide arv ja kõigi töötajate nimed,

nagu on ette nähtud FFAR artikli 16 lõike 2 punkti j alapunktides ii–v ning punkti k alapunktis ii,

13) klubidel on keelatud leppida mängija ülemineku eest agentidega kokku tasu või tasu osi või maksta agentidele tasu või tasu osi, mille arvutamise aluseks on (ka) tulevased üleminekutasud, mille saab klubi mängija järgmiste üleminekute eest,

nagu on ette nähtud mängijate staatust ja üleminekut reguleeriva FIFA määrustiku („FIFA RSTP“) artikli 18ter lõike 1 esimeses alternatiivis ja FFAR artikli 16 lõike 3 punktis e.

Viidatud liidu õigusnormid

ELTL artikkel 101, ELTL artikkel 102, ELTL artikkel 56 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 6

Viidatud riigisisised õigusnormid

Konkurentsipiirangute vastase seaduse (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen, edaspidi „GWB“) §-d 1, 19, 33

Tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „BGB“) §-d 823, 1004

Viidatud FIFA määrustikud ja eeskirjad

Jalgpalliagentide tegevust reguleeriv FIFA eeskiri (FIFA Football Agent Regulations (FFAR))

mõistete määratlused, artiklid 4, 5, 12, 14, 15, 16, 19, 20

Mängijate staatust ja üleminekut reguleeriv FIFA määrustik („FIFA RSTP“)

artikkel 18ter

Jalgpalliagentidega töötamist reguleeriv FIFA määrustik

artikkel 7

FIFA põhikiri 2021

artiklid 8, 14, 57, 58

FIFA distsiplinaarmäärustik 2019

artiklid 5, 49, 53

FIFA eetikakoodeks 2020

artiklid 4, 82

Asjaolude ja menetluse kokkuvõte

Hageja 1 on jalgpalliagent ja jalgpalliagentide liidu The Football Forum asepresident. Hageja 2 on piiratud vastutusega äriühing (GmbH) asukohaga Frankenthalis, kes tegutseb ka jalgpalliagendina ja on registreeritud kostja liikmesliiduks olevas Saksamaa riiklikus jalgpalliliidus (Deutsches Fussball-Bund, edaspidi „DFB“). Hageja 1 on hageja 2 tegevjuht ja – vähemasti tema enda sõnul – jalgpalliagendina registreeritud ka Prantsusmaal ja Inglismaal.

Kostja on Šveitsi õiguse alusel asutatud juriidilisest isikust mittetulundusühing, mille asukoht on Zürich (Šveits). Kostja on rahvusvaheliselt tegutsev jalgpalli kõrgeim katusorganisatsioon, kuhu kuulub üleilmselt 211 riiklikku liikmesliitu, sealhulgas DFB. Vastavalt kostja põhikirja (FIFA põhikiri) artikli 11 lõikele 4 peavad kostja liikmesliidud võtma oma põhikirjas kohustuse järgida kostja eeskirju ja tunnustada tema otsuseid (vt ka FIFA põhikirja artikkel 14).

Kostjal on mitmesugused organid ja komisjonid. Kostja nõukogu on strateegiline ja järelevalveorgan ning ta koostab vastavalt FIFA põhikirja artikli 34 punktile 11 üldisi määrustikke.

Kostja nõukogu võttis 16. detsembri 2022. aasta istungil vastu jalgpalliagentide tegevust reguleeriva eeskirja (FIFA Football Agent Regulations, edaspidi „FFAR“) ja avaldas selle 6. jaanuaril 2023.

Eeskirjas on uuesti sõnastatud raamtingimused, mille alusel võivad agendid pakkuda ja osutada mängijatele ja klubidele mängijate vahendamise teenuseid ning saada nende eest tasu.

FFAR artiklid 1–10 ja artiklid 22–27 jõustusid 9. jaanuaril 2023, vt FFAR artikli 28 lõike 1 punkt a. Ülejäänud sätted jõustuvad vastavalt FFAR artikli 28 lõike 1 punktile b 1. oktoobril 2023.

Vastavalt eeskirjale, mis kehtis juba enne FFARi vastuvõtmist, on klubidel keelatud võtta agenditasu suuruse määramisel arvesse tulevasi üleminekutasusid (FIFA RSTP artikli 18ter lõige 1 ja agentidega töötamist reguleeriva FIFA määrustiku artikli 7 lõige 4).

Viidatud eeskirjale ja eelotsuse küsimuses nimetatud FFARi sätetele tuginedes paluvad hagejad käesolevas kohtuasjas eelotsusetaotluse esitanud kohtul kohustada kostjat rikkumine lõpetama. Hagejate hinnangul rikuvad vaidlustatud sätted ELTL artiklis 101 sätestatud kartellikokkulepete keeldu, ELTL artiklis 102 sätestatud turgu valitseva seisundi kuritarvitamise keeldu, ELTL artikliga 56 tagatud teenuste osutamise vabadust ja (osaliselt) ka isikuandmete kaitse üldmäärust. Seetõttu paluvad nad keelata kostjal nende sätete kohaldamine.

Kostja leiab seevastu, et sätted on õiguspärased.

I.

Käesolevas kohtuasjas tehtav otsus sõltub sellest, kas vaidlustatud sätted, millele on viidatud eelotsuse küsimuses, on vastuolus ELTL artiklitega 101, 102 ja 56 ning isikuandmete kaitse üldmääruse artikliga 6.

Seda seetõttu, et Saksa riigisisese õiguse kohaselt oleks hagejatel sellise rikkumise korral õigus esitada rikkumise lõpetamise nõue vastavalt konkurentsipiirangute vastase seaduse (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen, GWB) § 33 lõigetele 1 ja 2 koostoimes GWB §-dega 1 ja 19 ning ELTL artiklitega 101 ja 102 ja vastavalt tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB) § 1004 lõike 1 teisele lausele koostoimes BGB § 823 lõikega 2 ning ELTL artiklitega 56, 101 ja 102 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikliga 6, millest tulenevalt oleks hagi põhjendatud ja tuleks seega rahuldada. Vastasel korral oleks hagi seevastu põhjendamatu ja tuleks jätta rahuldamata.

II.

1. ELTL artiklid 101 ja 102

a) Eelotsusetaotluse esitanud kohus eeldab, et vaidlustatud sätted kuuluvad ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamisalasse.

Kostja väidab, et agentide peamine majandustegevus on otseselt seotud spordivõistlusega ega kuulu seetõttu ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamisalasse. Eelkõige puudutab see meeskondade koosseisu, nende järjepidevust ja sportlikku tugevust, aga ka fännide ja pealtvaatajate lojaalsust klubidele ja nende mängijatele. Agentide tegevus mõjutab seega ausat võistlust ning sportlaste sooritusvõimet ja tervist. Kostja sõnul on tema kui rahvusvahelise katusorganisatsiooni pädevuses seda tegevust reguleerida ja seejuures võib ta tugineda eelkõige ka ELTL artiklile 165, mis rõhutab spordivaldkonna eriomast sotsiaalset olemust. Sellega seoses on tal hindamis- ja kaalutusõigus. Arvestada tuleb seda, et üleilmsel tasandil ei ole teist reguleerivat asutust ja et ta peab leidma globaalsed ja rahvusvahelised lahendused, mis peavad sobituma asjaomastesse riigisisestesse õigusraamistikesse.

Võttes arvesse Üldkohtu 26. jaanuari 2005. aasta otsust Piau (T-193/02), tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul lähtuda pigem sellest, et agenditegevus on majandustegevus, mille eesmärk on teenuste osutamine ja millel ei ole spordile eriomast olemust. Samuti tuleb eespool nimetatud kohtupraktikat arvestades eeldada, et kostja on viidatud sätete tähenduses ettevõtjate ühendus ja et vaidlustatud sätteid tuleb käsitada ettevõtjate ühenduse otsusena ELTL artikli 101 tähenduses. Viidatud kohtuotsuses asus Üldkohus ka seisukohale, et kostjal on jalgpalliagentide osutatavate teenuste turul turgu valitsev seisund ELTL artikli 102 tähenduses. Kuna mängijate üleminekud toimuvad sageli piiriüleselt ja agendi tegevus – nagu ka käesolevas kohtuasjas hagejateks olevate agentide puhul – ei piirdu üleminekutega liikmesriigi riigisisese profiiliiga piires, siis mõjutavad kõnealused sätted ka liikmesriikidevahelist kaubandust.

b)

Kõnealused sätted võivad põhimõtteliselt kujutada endast ka konkurentsipiirangut ELTL artikli 101 tähenduses, kuna need piiravad asjaomaste osaliste (agendid, mängijad ja klubid) majanduslikku tegevusvabadust seoses ühe konkurentsitingimusega (käesolevas asjas eelkõige hind ja turulepääsu tingimused).

Vastavalt Euroopa Kohtu 18. juuli 2006. aasta otsusele Meca-Medina ja Majcen (C-519/04 P, EKL 2006, lk 593) ei kuulu siiski iga ettevõtjate ühenduse otsus, mis piirab asjaomaste ettevõtjate tegevusvabadust, tingimata ELTL artiklis 101 sätestatud konkurentsikeelu alla. Arvestada tuleb üldise kontekstiga, mille raames kõnealune otsus tehti, või kontekstiga, mille raames see otsus mõju avaldab, ja eelkõige tuleb hinnata selle otsuse eesmärke. Seejuures tuleb uurida, kas vaidlusalustest sätetest tulenevad asjaomaste ettevõtjate majandusliku tegevusvabaduse piirangud teenivad õiguspärast eesmärki, on selle eesmärgi saavutamiseks vajalikud ja selle eesmärgi suhtes proportsionaalsed (nn kolmeastmeline test).

Euroopa Kohus ei ole aga selles kontekstis üheti mõistetavalt selgitanud, kas kolmeastmelisest testist tulenev hindamiskriteerium piirdub algusest peale üksnes spordiga seotud eeskirjadega, mis puudutavad vahetult spordivõistlust ennast (nagu kohtuotsuses Meca-Medina ja Majcen kõne all olnud dopingueeskirjad), või on see kohaldatav ka muude eeskirjade suhtes, mille on vastu võtnud spordialaliit. Lisaks väidab kostja, et vahetegemine üksnes spordiga seotud eeskirjade ja muude eeskirjade vahel ei ole üldse võimalik, kuna spordivõistlusele avaldavad mõju ka majandustegevust reguleerivad eeskirjad – nagu käesolevas asjas vaidlustatud eeskirjad agentide tegevuse või tasustamise kohta –, kuna vähemasti kaudselt mõjutavad need klubide koosseisu.

Kui kolmeastmeline test peaks algusest peale piirduma üksnes spordiga seotud eeskirjadega, ei saaks seda käesoleval juhul ilmselt kohaldada. Sellisel juhul tuleks asuda seisukohale, et tegemist on ELTL artikli 101 rikkumisega. Eelkõige leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus – kui Euroopa Kohus ei anna teistsugust hinnangut –, et ei ole alust eeldada, et ELTL artikli 101 lõike 3 ranged nõuded on käesoleval juhul täidetud.

Vastasel juhul tuleks seevastu uurida, kas vaidlustatud sätted vastavad kolmeastmelise testi nõuetele.

Euroopa Kohus ei vastanud ka kohtuasjas Meca-Medina ja Majcen küsimusele, kas kolmeastmelist testi tuleks kohaldada ka ELTL artikli 102 kohase turgu valitseva seisundi kuritarvitamise suhtes. Euroopa Komisjoni ja Saksamaa Liitvabariigi föderalse konkurentsiameti (Bundeskartellamt) hinnangul tuleks seda teha. Teadaolevalt pooldatakse seda ka valdavalt osas saksakeelsest kohtupraktikast ja kartellikokkuleppeid käsitlevast õiguskirjandusest. Euroopa Kohtu siduv otsus selle kohta aga veel puudub.

c)

Kuivõrd vastamisel küsimusele, kas käesolevas asjas vaidluse all olevate sätete puhul on tegemist kartellikokkulepete keelu rikkumisega, on määrav proportsionaalsuse hindamine kolmeastmelise testi alusel, on ebaselge juba see, kas kostja esitatud eesmärgid, mida vaidlusalused sätted peaksid aitama saavutada, tuleb pidada selles mõttes õiguspärasteks eesmärkideks.

Kostja tugineb sellega seoses järgmistele eesmärkidele:

- kaitsta jalgpalli, spordivõistluste ja üleminekuturu terviklikkust, mida ohustavad probleemid ja ebasoovitavad suundumused ülemineku- ja agenditurul (eelkõige agenditasud, mis ei ole seotud osutatud teenuse kvaliteediga, nende suur ebaproportsionaalsus väljaõppetasu ja solidaarsusmaksiga, läbipaistvuse puudumine, lepingute stabiilsuse kahjustamine, kuritarvitav, liialdatud ja ebaeetiline käitumine, huvide konfliktid),
- kaitsta lepingute stabiilsust,
- edendada solidaarsust profi- ja harrastajate taseme jalgpalli vahel,
- säilitada sportlik tasakaal,
- määrata kindlaks agentide tegevuse kutse- ja eetikaalased miinimumnõuded ja neid parendada,
- tagada agendi poolt agendi palganud isikule osutatavate teenuste kvaliteet,
- piirata huvide konflikte, et kaitsta kliente ebaeetilise käitumise eest,
- suurendada rahalist ja halduslikku läbipaistvust,
- kaitsta mängijaid, kellel mängijate üleminekusüsteemiga seotud kogemused või teadmised sageli puuduvad,
- kõrvaldada kuritarvitavad, ebaproportsionaalsed ja spekulatiivsed tavad,
- tagada spordivõistluste nõuetekohasus, hoides eelkõige ära, et meeskonnad oma sooritusvõimet võistluse ajal muudavad.

Need on vaid osaliselt eesmärgid, mis puudutavad otseselt spordivõistluste toimimist kui sellist. Seetõttu tekib esmalt küsimus, kas kolmeastmelise testi raames saab selliseid eesmärgid üldse pidada spordialaliidu eeskirjade õiguspärasteks eesmärkideks või kas nende eesmärkide jõustamine ei pea jääma riigi seadusandja pädevusse. Kohtuasjas Meca-Medina ja Majcen ei ole Euroopa Kohus selgelt väljendanud, kas kolmeastmelise testi raames saab õiguspärasteks eesmärkideks pidada ainult neid eesmärgid, mis on otseselt seotud spordivõistluste toimimisega, või võib arvesse võtta ka muid õiguspäraseks peetavaid eesmärgid.

Lisaks on kaheldav, kas vaidlustatud eeskirjad on kostja nimetatud konkreetsete eesmärkide saavutamiseks vajalikud, nagu nõuab kolmeastmeline test. Sellega seoses tekib ka küsimus – millele ei ole Euroopa Kohus samuti veel vastanud –, millises ulatuses on kostjal selles osas hindamis- või kaalutusõigus.

- 1) Agenditasu protsentuaalne piirang (agenditasu („Service Fee“) ülempiir) (eelotsuse küsimuse punkt 1)

Kostja märgib selle kohta, et praegune tasustamistava põhjustab üleminekuturul arvukalt probleeme ja ebasoovitavaid suundumusi, eelkõige ohustab see lepingute stabiilsust, tekitab huvide konflikte, suurendab just agenditasude puhul läbipaistvuse üldist puudumist, põhjustab kuritarvitavat ja liialdatud käitumist ning spekulatsioonide ja puhtalt kasumi teenimise soovi tõttu ohustab jalgpalli solidaarsust.

Ainus aspekt kostja nimetatutest, mis võiks otseselt puudutada spordivõistluse toimimist, on lepingute stabiilsus. Seda seetõttu, et meeskonna koosseisu stabiilsus võib otseselt mõjutada meeskonna sooritusvõimet.

Kostja väidab, et suurem agenditasu loob suurema stiimuli töötada selle nimel, et üleminek (mis ei pruugi sportlikust seisukohast isegi mõistlik olla) teoks saaks. Tasu piiramine vähendab seda stiimulit ja kaitseb seega lepingute stabiilsust. Hagejad väidavad vastupidi, et tasu piiramise tagajärjel peab agent teatud summa teenimiseks vahendama rohkem üleminekuid, mistõttu avaldavad kostja ettenähtud eeskirjad lepingute stabiilsusele just vastupidist mõju. Seega tekib küsimus, kas eeskirju tuleb üldse pidada lepingute stabiilsuse eesmärgi saavutamiseks sobivaks, ja kui vastus on jaatav, siis küsimus, kas need eeskirjad on eesmärgi saavutamiseks vajalikud ja proportsionaalsed.

Teiste eesmärkide puhul otsene seos spordivõistluse toimimisega puudub, mistõttu – nagu eespool märgitud – on küsitav, kas neid saab kolmeastmelise testi raames üldse pidada õiguspärasteks eesmärkideks. Kui see peaks kinnitust leidma, tuleks täiendavalt uurida, kas eeskirjad on asjaomase eesmärgi saavutamiseks vajalikud ja eesmärgi suhtes proportsionaalsed.

Huvide konfliktide vähendamise eesmärgi kohta märgib kostja, et ilma vaidlusaluste eeskirjadeta esineb oht, et pigem püüab agent saavutada võimalikult suurt tasu endale kui võimalikult suurt töötasu vahendatud mängijale. Tasu piiramine teatud protsendiga mängija jaoks kokku lepitud töötasust näib olevat igati sobiv, et saavutada soovitud eesmärk olukorras, kus agendi on palganud mängija. Eeskirjad näevad tasu piiramise teatud protsendiga mängija töötasust siiski ette ka juhul, kui agendi on palganud vastuvõttev klubi, olgugi et see klubi on tõenäoliselt huvitatud sellest, et mängija töötasu oleks võimalikult väike. Seetõttu kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas praegusel kujul on eeskirjad huvide konfliktide ärahoidmiseks tegelikult sobivad. Vajalikkust ja proportsionaalsust tuleb nagunii veel eraldi uurida.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ei ole selge, kuidas peaks agenditasu piiramine teatava protsendiga mängija töötasust või üleminekutasust suurendama läbipaistvust. Kostja märgib selle kohta, et selline üldine piirang on agentide palkajatele teada ja seepärast suurendab see läbipaistvust. Agendiga kokkulepitud tasu on agentide palkajatele (kes on lõpuks agendi lepingupartnerid, kellega on sõlmitud tasu kokkulepe) teada ka ilma üldise piiranguta, mistõttu ei ole kostja väited eelotsusetaotluse esitanud kohtule arusaadavad.

Samuti ei ole arusaadav, kuidas peavad käesolevas asjas kõne all olevad tasu reguleerivad eeskirjad ära hoidma või vähendama agentide kuritarvitavat ja liialdatud käitumist, millele viitas kostja (näidetena tuuakse korruptsiooni ja maksudest kõrvalehoidmise juhtumid ning juhtumid, kus on ära kasutatud mängijate kogenematust).

Sellega seoses tugineb kostja ka „varjatud teabe“ („Hidden information“) probleemile (agentidele on ülemineku seisukohast oluline teave, näiteks teave üldise turuolukorra, mängija töötasuootuste ja turuväärtuse ning vastuvõtva klubi rahaliste võimaluste kohta üldjuhul suuremal määral teada ja seda teavet võivad nad kasutada mängijate kahjuks), „kinnihoidmise“ („Hold-up“) probleemile (kuna üleminekud on võimalikud ainult teatud aegadel, püüavad agendid kasutada sellega seotud ajalist survet, et leppida enda jaoks kokku kõrgemas tasus), ja „väravavalvuri“ („Gate keeper“) probleemile (eriti nõutud mängijate agendid kasutavad juhtivate vahendajatena oma tugevat seisundit turul ära selleks, et nõuda ülemäära suurt tasu). Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul mõjutab kavandatav tasu piiramine teatud protsendiga mängija töötasust või üleminekusummast eespool nimetatud probleeme äärmisel juhul kaudselt, mistõttu on küsitav, kas see on eespool nimetatud probleemide lahendamiseks sobiv. Igal juhul on kahtluse all vajalikkus ja proportsionaalsus.

Aspektil, et „spekuleerimise ja puhtalt kasumi teenimise sooviga“ ohustatakse jalgpalli solidaarsust, puudub eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates kõnealuses üldises kontekstis piisav konkreetsus, et olla kolmeastmelise testi raames õiguspärane eesmärk. Kostja märgib teises kohas selle kohta ka seda, et agenditasu on väljaõppetasu ja solidaarsusmaksetest lahutatud. Ka siin ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtule siiski selge, kuidas oleks agenditasu kavandatud piiramine teatud protsendiga mängija töötasust selle probleemi lahendamiseks sobiv. Selleks oleks pigem vajalik tasu vahetu sidumine väljaõppetasu ja solidaarsusmaksetega (ja mitte mängija konkreetse töötasuga).

2) „Klient maksab“ („Client Pays“) säte (eelotsuse küsimuse punkt 2)

Kostja hinnangul on „klient maksab“ („Client Pays“) säte mõeldud eelkõige huvide konfliktide vältimiseks. Selle taustaks on ilmselt praegu levinud tava, mille kohaselt maksab agenditasu täies ulatuses vastuvõttev klubi ja seda ka siis, kui agendi on palganud mängija. Lisaks viitab kostja ka selles kontekstis eespool kirjeldatud „varjatud teabe“ („Hidden information“) probleemile ja märgib, et agentide palkajad tegeleksid nende heaks tegutsevate agentide tasu küsimusega

suuremal määral ja sooviksid määrata ka selle tasu suuruse, kui nad peaksid lõpuks tasu tegelikult ka ise maksma.

Siinkohal tekib kõigepealt taas küsimus, kas need aspektid võivad kolmeastmelise testi raames üldse kujutada endast õiguspärast eesmärki, kuna puudub otsene seos spordivõistluse toimimisega.

Seda, millises ulatuses on sellega seoses varasemal ajal tekkinud konkreetselt tuvastatavad huvide konfliktid, ei ole poolte väidete põhjal võimalik hinnata, eelkõige ei nimetata ühtegi selle kohta läbiviidud küsitlust ega muid uurimisi. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on põhimõtteliselt täiesti võimalik, et olukord, kus agendile ei maksa tasu mitte mängija kui agendi palkaja, vaid vastuvõttev klubi, võib põhjustada agendi jaoks huvide konflikti (mängija kui agendi palkaja kahjuks), kuna mängija ja vastuvõtva klubi huvid ei ole nende olemusest tulenevalt kooskõlas. Mängija seisukohalt tasakaalustab võimalikku huvide konflikti siiski märkimisväärne eelis, et ta ei pea maksma agendile tasu, mille tasumiseks on ta iseenesest kohustatud. Mängija seisukohast kaalub see eelis ilmselt üles agendi puhul huvide konflikti tekkimise ohu. Seetõttu väidavad hagejad ka seda, et kostja ei soovi vältida mängijaid kahjustavat huvide konflikti, vaid kergendada klubide rahalist koormust.

3) 50% maksmist reguleeriv säte (eelotsuse küsimuse punkt 3)

Kostja väidab, et ka see säte põhineb „klient maksab“ („Client Pays“) sätte aluseks oleval põhimõttel, et huvide konfliktide vältimiseks peaks agendile tasu maksma see, kes agendi palkas.

Seega võib esmalt viidata eespool punkti 2 kohta esitatud märkustele.

Siinkohal tekib siiski lisaküsimus, miks kehtib 50% piirang ainult tasu selle osa suhtes, mida peab maksma vastuvõttev klubi, mitte aga vastupidi ka tasu selle osa suhtes, mida peab maksma mängija.

4) Allumist reguleeriv säte (eelotsuse küsimuse punkt 4)

Kostja tugineb sellele, et allumine FFARile ja FFAR artikli 4 lõikes 2 nimetatud teistele eeskirjadele on vahetus seoses ja kooskõlas FFARi ja jalgpalli üleminekusüsteemi eesmärkidega tagada jalgpalli, spordivõistluste ja üleminekusüsteemi terviklikkus. Eelkõige aitab see kaasa kutse- ja eetikaalaste miinimumstandardite kehtestamisele ja parendamisele ning säilitab ja suurendab seeläbi mängijate vahendamise teenuste osutamise kvaliteeti üleilmsel tasandil. See on eeldus FFARi igakülgeks rakendamiseks ja jõustamiseks, selle järgimise järelevalveks ja FFARi rikkumiste eest karistuste määramiseks.

FFARi järgimist ja/või FFARi rikkumiste eest vastutusele võtmist ja karistuste määramist silmas pidades on agentidega seotud vaidluste allumine kostjale ning rahvusvahelisele spordivahekohtule CAS agentide litsentseerimise nõude (taas)kehtestamise vajalik, asjakohane ja mõistlik tagajärg. Lisaks märgib kostja,

et vastavalt FFAR artikli 20 lõikele 1 võivad agendid ja nende palkajad privaatautonomia alusel kokku leppida teistsuguses konfliktide lahendamise mehhanismis ja seega ka vaidluste allumises riigisistele kohtutele.

On ilmselge, et kõnealused FFARi sätete – kuivõrd need osutuvad õiguspäraseks – rakendamine tuleb tagada ka agentide suhtes. Kolmeastmelise testi raames peaks seega olema määrav, kas eeskirjadele allumist ja agentidega seotud vaidluste allumist kostjale tuleb pidada selleks vajalikuks ja proportsionaalseks.

Selle kasuks räägib tõsiasi, et eeskirjad on ette nähtud kohaldamiseks üldilmselt ja allumist reguleeriva sättega tagatakse üldilmselt ühtne õigusraamistik ning luuakse keskne otsustusõigus. Kolmeastmelise testi nõuete täitmiseks on aga tõenäoliselt vajalik ka see, et FFARi tõhus rakendamine eeldab tegelikult allumist kõigile nimetatud eeskirjadele ning et vaidluste allumine kostjale ja tema konföderatsioonidele vastab Euroopa Liidu õiguse seisukohalt tagatavatele menetluslikele miinimumstandarditele.

5) Jalgpalliagentide litsentseerimise tingimused (eelotsuse küsimuse punkt 5)

Vastavalt kostja väidetele on eeskirjade eesmärk muuta agentide tegevus professionaalsemaks ja tõsta selle kvaliteeti. Arvestades agentide suurt mõju üleminekuturul ja sellest tulenevat märkimisväärset – eelkõige majanduslikku ja rahalist – mõju nende palkajatele, on agentide palkajate (eelkõige noorte ja kogenematute mängijate) kaitsmiseks vaja eeskirjades sätestatud ulatuses välistada, et agentidena asuvad tegutsema kandidaadid, kes vastavad eeskirjades nimetatud kriteeriumidele.

Nagu eespool selgitatud, on agendi tegevuse võimalikul mõjul meeskondade stabiilsusele ja koosseisule seos spordivõistluste toimimisega. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et asjaolu, et kostja seab agendina tegutsemise tingimuseks teatud kvalifikatsiooni või teatud tingimuste täidetuse, ei ole põhimõtteliselt taunitav. Siiski on kaheldav, mil määral osutuvad kostja sõnastatud konkreetsed nõuded sellega seoses konkreetselt vajalikuks.

6) Mitmekordse tasu keeld (eelotsuse küsimuse punktid 6 ja 6a)

Siinkohal nimetab kostja taas huvide konfliktide vältimise aspekti. Selles osas võib viidata punkti 2 kohta esitatud märkustele.

Lisaks tuleks siin täiendavalt uurida, kas seotud agendi mõiste on vajalikul määral piiritletud.

7) Ühenduse võtmist käsitlev säte (eelotsuse küsimuse punkt 7)

Kostja põhjendab seda sätet peamiselt lepingute stabiilsuse põhimõttega.

Sellega seoses tekib eelkõige küsimus, kas selleks on nõutav FFARi kaudu tagatav „täiendav“ kaitse või tuleb teise agendiga juba sõlmitud ainuesinduslepingu rikkumise korral lepinguga ette nähtud karistuste määramise võimalusi ebapiisavaks pidada.

8) Läbipaistvust reguleeriv säte (eelotsuse küsimuse punkt 8)

Kostja märgib, et selle sättega soovitakse lahendada probleemi, et agentide teenused ei ole praegu piisavalt läbipaistvad ja jälgitavad.

Andmete seadusliku töötlemise eesmärkide kohaselt liigendatuna avaldatakse teave kolmel eri kanalil, mis on kättesaadavad erinevatele vastuvõtjarühmadele, ning seda ei tehta kättesaadavaks rahvusvahelisele üldsusele, nagu leidsid hagejad. Agenditasude kohta esitatakse ainult koondsummad. Andmekaitse suhtutakse tõsiselt ning FFARi rakendamist kontrollib kostja andmekaitseosakond. Avaldamisel vastavate kanalite kaudu „toimub asjaomaste andmesubjektide huvide ja kostja asjakohaste huvide põhjalik kaalumine“. FIFA veebisaidil avaldatakse ainult nn Football Agent Directory (jalgpalliagentide loetelu), kogu muu teave tehakse kättesaadavaks üksnes platvormil või FIFA Legal Hub-is, mis on ligipääsetav ainult kitsalt piiritletud vastuvõtjate rühmale.

Ka siinkohal tekib kõigepealt küsimus, kuivõrd saab suurem läbipaistvus, millel otsene seos spordivõistluse toimimisega puudub, üldse olla õiguspärane eesmärk.

Sellest olenemata ei ole suurem läbipaistvus ilmselt ka eesmärk iseenesest, konkurentsi piiravat meetet põhjendavaks saab seda pidada ainult siis, kui see on vajalik mõne muu õiguspärase eesmärgi saavutamiseks või tagamiseks. Seega on määrav see, kas kostja poolt selles kontekstis märgitud andmete töötlemise eesmärgid kujutavad endast õiguspärasest eesmärgist kolmeastmelise testi tähenduses ning kas andmete avaldamine vastavale adressaatide rühmale on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik ja proportsionaalne.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on seejuures eriti problemaatiline, et FFAR artiklis 19 sisalduva vaidlustatud sätte sõnastuse kohaselt tuleb avalikustada ainult teave, mida on selles artiklis nimetanud kostja, ning et sätte sõnastus ei toeta liigendamist vastuvõtjate rühmade või andmete töötlemise eesmärkide alusel ega kaalumist andmesubjektide huve arvesse võttes, millele viitab kostja. Objektivse tõlgenduse kohaselt võib äärmuslikel juhtudel lubatud olla isegi sättes nimetatud teabe piiramatut avalikustamine.

9) Agenditasu („Service Fee“) ülempiiri arvutamine (eelotsuse küsimuse punkt 9)

Kostja väidab, et see säte kujutab endast üksnes agenditasu piiramist käsitlevate eeskirjade lisasätet (agenditasu („Service Fee“) ülempiir, vt eelotsuse küsimuse punkt 1) ega näe ette konkreetset tasustamisvormi. Selles võib aga kahelda nii tulenevalt sätte sõnastusest kui ka paiknemisest FFAR artikli 15 lõikes 1. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et sätet selle praegusel kujul tuleb

objektiivselt tõlgendada hagejate esitatud ja eelotsuse küsimuse punktis 9 sõnastatud tähenduses.

Kostja ei esita ühtegi eesmärki, mis sellise sisuga sätet põhjendaks. Seetõttu on säte selle praegusel kujul – kui Euroopa Kohus ei anna teistsugust hinnangut – ELTL artikli 101 lõikega 1 tõenäoliselt vastuolus.

10) FFAR artikli 15 lõigete 3 ja 4 kohane eeldus (eelotsuse küsimuse punkt 10)

Kostja märgib, et viidatud sätete eesmärk on hoida ära agenditasu („Service Fee“) ülempiiri ületamine. Eelkõige tuleb takistada seda, et agent deklareerib mängija vahendamise tasu (mille suurus on piiratud agenditasu ülempiiriga) muu teenuse eest saadava tasuna (mille suurus ei ole piiratud) ja ületab sellega agenditasu ülempiiri. Seejuures tuleb arvesse võtta, et agentidel on kerge saada (piiramatut) tulu muudest teenustest, juhul kui neid teenuseid tegelikult ka osutatakse.

Viidatud sätete õiguspärasus eeldab esmalt seda, et agenditasu („Service Fee“) ülempiir on õiguspärane. Isegi kui see on nii, näib siiski küsitavana, kas eeldust reguleeriv säte (st asjaolude esitamise ja tõendamiskoormise sellega seoses ümberpööramine) on selle tõhusaks jõustamiseks vajalik ja proportsionaalne.

11) Ainult tegelikult makstud töötasu agenditasu arvutamise alusena, FFAR artikli 14 lõige 7 ja artikkel 12 (eelotsuse küsimuse punkt 11)

Viidatud säte on pelgalt agenditasu („Service Fee“) ülempiiri reguleerivate sätete lisasäte vastavalt eelotsuse küsimuse punktile 1.

Kui Euroopa Kohus ei anna teistsugust hinnangut, ei tohiks juhul, kui agenditasu („Service Fee“) ülempiir on õiguspärane, olla kahtlusi, et selle tasu arvutamisel võetakse aluseks üksnes mängijale tegelikult makstud töötasu.

12) Avalikustamiskohustused (eelotsuse küsimuse punkt 12)

Kostja sõnul on selle sätte eesmärk kontrollida agentide suhtes kohaldatavate eeskirjade, eelkõige FFARi järgimist. Sätte õiguspärasus eeldab seega esmalt FFARi (eelkõige ka käesolevas asjas vaidlustatud tasustamiseskirjade) õiguspärasust. Lisaks on määrav see, kas FFAR artikli 16 lõike 2 punkti j alapunktides ii–v ja punkti k alapunktis ii nimetatud teabe avalikustamine on nende eeskirjade järgimiseks tegelikult vajalik. Praegu näib see vähemasti kostjale antud laia kaalutusõigust silmas pidades mõeldav, kuna kostja ei märgi midagi konkreetset selle kohta, millise konkreetse FFARi sätte järgimist tuleb erinevate andmete avaldamisega tagada, ning eeskirjad näevad lisaks ette ka „platvormil nõutava teabe“ avaldamise, ilma et seda teavet täpsustataks. „Platvorm“ on FFARis määratletud kui „FIFA hallatav digitaalne platvorm, mille kaudu peab toimuma litsentseerimismenetlus, vaidluste lahendamise menetlus, pidev kutsealane täiendusõpe (continuing professional development, CPD) ja aruandlus“. See, milline teave tuleb „platvormil“ avaldada, jääb eeskirjade

kohaselt täiesti lahtiseks. Kuivõrd kostja viitab selles punktis ka liigendatud avalikustamisele ning teabe vastuvõtjate piiratud ringile, võib viidata punktis 8 esitatud märkustele.

- 13) Edasistest üleminekutest saadava tulu arvessevõtmist reguleeriv säte (eelotsuse küsimuse punkt 13)

Vastavalt kostja väidetele on selle sätte eesmärk kaitsta lepingute stabiilsust ja klubide üleminekupoliitika sõltumatust.

Lõpuks tekivad sellega seoses samasugused küsimused nagu agenditasu („Service Fee“) ülempiiri puhul. Ka siin on määrav, kas agendi osasaamine edasistest üleminekutest saadavast tulust annab stiimuli töötada tarbetute edasiste üleminekute nimel, ning kas juhul, kui see on nii, on keeld vajalik ja proportsionaalne, et tagada õiglase mängu jaoks nõutav lepingute stabiilsus.

2. ELTL artikkel 56

Kuna agendi tegevus kujutab endast – nagu eespool märgitud – majandustegevust ja väljub liikmesriigi piiridest, kuulub see ka ELTL artiklis 56 sätestatud teenuste osutamise vabaduse kohaldamisalasse. See ei kehti mitte ainult ametiasutuste meetmete, vaid ka muud liiki eeskirjade suhtes, mille eesmärk on teenuste osutamist kollektiivselt reguleerida, näiteks spordialaliitude põhikirjad (vt ka viidatud Euroopa Kohtu otsus Meca-Medina ja Majcen). Kuna kõnealused määrused agenditeenuste osutamist kahtlemata piiravad või reguleerivad, sõltub ka küsimus, kas tegemist on ELTL artiklis 56 sätestatud teenuste osutamise vabaduse rikkumisega, sellest, kas piirangud võivad olla põhjendatud. See oleks nii, kui nendega soovitaks kaitsta või jõustada ülekaalukat üldist huvi ning kui need oleksid selleks sobivad, vajalikud ja proportsionaalsed. Seega tekib samasugune probleem nagu eespool nimetatud kolmeastmelise testi puhul vastavalt Euroopa Kohtu otsusele Meca-Medina ja Majcen, kuigi ei ole kindel, kas ülekaalukas üldine huvi, millega on ELTL artiklis 56 sätestatud teenuste osutamise vabaduse piiramine põhjendatud, on tingimata võrdväärne õiguspärase huviga kolmeastmelise testi tähenduses.

3. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 6

Isikuandmete säilitamine ja töötlemine, mis on ette nähtud FFAR artikli 16 lõike 2 punkti j alapunktides ii–v, punkti k alapunktis ii ning artiklis 19, oleks isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 kohaselt samuti põhjendatud ainult siis, kui eeldada tuleks kostja õigustatud huvi. Seega on ka siinkohal määrav, kas andmete säilitamine või töötlemine teenib õiguspärasest eesmärki, on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik ja selle eesmärgi suhtes proportsionaalne, kusjuures ka selles osas tekib küsimus, kas õiguspärane huvi isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 tähenduses on tingimata võrdsustatav õiguspärase huviga kolmeastmelise testi tähenduses. Isikuandmete kaitse üldmääruse võimalikud rikkumised mõjutavad siiski vaid eelotsuse küsimuse punkte 8 ja 12.

III.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitab ELTL artikli 267 esimese lõigu punkti a ja teise lõigu alusel Euroopa Kohtule omal algatusel määruse resolutsioonis sõnastatud eelotsuse küsimused ning peatab menetluse kuni eelotsusemenetluse lõppemiseni.

See on asjakohane, sest ainult Euroopa Kohus saab teha siduva otsuse ELTL artiklite 101, 102 ja 56 ning isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 rikkumise kohta.

Kuna FFARi vaidlustatud sätted on rahvusvaheliselt kohaldatavad, on kohtuasja lahendamiseks sellise riikideülese kohtu nagu Euroopa Kohtu otsus tunduvalt sobivam kui riigisisese esimese astme kohtu otsus.

Vastupidi hagejate seisukohale puudutavad eelotsuse küsimused igati ka Euroopa Liidu õiguse tõlgendamist, mitte selle kohaldamist üksikjuhul. Eelkõige ei ole vahet, kas kõne all on konkreetse riigisisese õigusnormi või spordialaliidu põhikirja kooskõla Euroopa Liidu õigusega.

Samuti ei ole ilmne, et liikmesriikide kohtutel peaks selles kontekstis olema hindamis- või kaalutusõigus, mida Euroopa Kohus kontrollida ei saa. Asjaolude tuvastamise korral – nagu käesolevas asjas – saab Euroopa Kohus ise täies ulatuses kontrollida ja hinnata ka proportsionaalsuse küsimust ja küsimust, mil määral tegutseb kostja talle kuuluva hindamis- või kaalutusõiguse piires.